

Порядкове порівняння проєктів: інструкція користувача

Як порівняти дві редакції кошторису або договірної ціни і одразу побачити, що змінилось

Кошторис 8 • жовтень 2026

1. Для чого це потрібно

Часто треба відповісти на запитання: **що змінилось між двома варіантами проєкту?**

Наприклад, між кошторисом до і після зауважень експертизи, між двома редакціями договірної ціни, між варіантами для різних постачальників.

Звіряти вручну довго: вставили один рядок — і все нижче «з'їхало»; позицію перенесли в інший розділ — і її важко знайти; змінили коефіцієнт — і не зрозуміло, чи це та сама позиція.

Порядкове порівняння робить цю звірку за вас: показує обидва проєкти поруч, знаходить для кожної позиції її пару і підсвічує, що саме відрізняється.

Хто	Яку задачу вирішує
Експерт	Перевірити, що змінили у виправленому проєкті, чи виправлено саме те, що просили, і чи не змінено зайвого.
Кошторисник підрядника	Пояснити замовнику, чим нова редакція договірної ціни відрізняється від попередньої і чому змінилась сума.
Фахівець замовника	Побачити, які позиції додав чи прибрав підрядник між редакціями і яка зміна дала найбільше відхилення.
Керівник проєкту	Зрозуміти, на скільки і за рахунок чого змінився бюджет: скільки позицій подорожжало, скільки подешевшало.

2. Головний принцип: що програма вважає однією позицією

Позиція — це шифр плюс одиниця виміру. Якщо в обох проєктах є позиція з однаковим шифром і однаковою одиницею, програма вважає її однією й тією самою позицією. Регістр літер і зайві пробіли не мають значення.

Усе інше — обсяг, ціна, поправки, коефіцієнти, навіть уточнена назва — це **зміни всередині пари**. Тому змінена позиція не перетворюється на «видалено» плюс «додано»: вона лишається однією позицією, а відмінності виділено.

Як програма знаходить пари

Програма діє так, як це робили б ви, якби мали час:

- **Спочатку** знаходить кошториси-пари: однаковий номер, тип документа і місце в структурі. Кошторис, якого немає в одному з проєктів, показується окремо.
- **Потім** усередині кошторису йде по розділах і позиціях в тому порядку, як їх друкують.
- **Спершу** ставить на місце все, що збігається повністю (шифр, назва, одиниця, поправки, коефіцієнти). Це опорні рядки.
- **У проміжках** між опорами шукає пари за шифром і одиницею: це змінені позиції.
- **Далі** шукає аналоги: той самий вид робіт може бути записаний старим шифром ДБН і новим ДСТУ.
- **Решта** — це справді нове або видалене: позиції, які є лише в першому проєкті, і позиції, які є лише в другому.

Завдяки цьому вставлений або видалений рядок **не зсуває решту таблиці**: решта позицій стоїть парами, рівно навпроти одна одної.

Нічого не змінюється у ваших документах: порівняння лише читає дані обох проєктів.

3. Що потрібно перед початком

- Порівняння документів входить до модуля ліцензії **«Експертиза кошторисів»**. Без нього команд порівняння немає. Якщо ви не бачите команд «Додати до порівняння» і «Порівняти документи», зверніться до адміністратора і перевірте склад ліцензії.
- Два документи, які треба порівняти: кошторисна документація, договірна ціна або акт приймання. Звичайно порівнюють **два варіанти одного і того самого об'єкта** — тоді результат найкорисніший. Порівняння різних об'єктів покаже майже всі позиції як «лише в першому» і «лише в другому».
- Документи мають бути одного типу: кошторис з кошторисом, договірна ціна з договірною ціною.

4. Як запустити порівняння крок за кроком

Крок	Що зробити
1	У вікні «Будови» (для кошторисної документації) або «Договори» (для договірних цін і актів) станьте на документ і виконайте «Додати до порівняння» : через контекстне меню або через меню «Сервіс» . Виділяйте саме документ, а не будову чи папку.
2	Так само додайте другий документ.
3	Відкрийте список: меню «Сервіс» → «Порівняти документи» . Відкриється вікно «Порівняння» зі списком доданих документів.
4	Позначте прапорцями рівно два документи: спершу той, що має бути базою (П1) , потім другий (П2). П1 — це документ, позначений раніше.
5	Натисніть на панелі «Порівняти детально» . Відкриється вікно з вкладками «Підсумкові показники», «Об'єми робіт», «Ресурси».
6	Перейдіть на вкладку «Об'єми робіт» . Порядкове порівняння вже увімкнено: позначка «Порівняти порядково» на панелі стоїть за замовчуванням.

Швидкий шлях. Позначте два документи, натисніть правою кнопкою в списку і виберіть **«Порівняти порядково (Excel)»**. Програма відкриє порівняння одразу в порядковому режимі і запропонує зберегти файл Excel. Пункт активний, коли позначено рівно два документи.

Про позначення. У заголовках колонок замість «П1» і «П2» стоїть «П» і реєстраційний номер документа, наприклад «П1481». Відхилення завжди рахується як **П1 мінус П2**.

5. Як читати таблицю

Таблиця побудована деревом: **кошторис** → **розділи** → **позиції**. Розділи й позиції всередині кошторису стоять так, як у друкованому кошторисі, тому їх легко зв'язати з паперовим варіантом.

Порядок кошторисів. Самі кошториси впорядковуються за главою, а далі за номером. Числові частини номера порівнюються як числа, тому «2-1-2» стоїть перед «2-1-10». Так само впорядковано кошториси на вкладці «Підсумкові показники».

5.1. Колонки

- **№ з/п** — наскрізний номер позиції.
- **Стан** — що сталося з рядком (див. нижче).
- **Обґрунтування** — шифр позиції; під ним показано її коефіцієнти.
- **Найменування, Од. вим.**
- Три блоки значень: **П1, П2** (його показники на блакитному тлі) і **Відхилення (П1 – П2)**. У кожному — кількість, вартість одиниці, загальна вартість і трудовитрати.

Колонки «Вартість од.», «Загальна вартість» і «Трудовитрати» можна приховувати й показувати через заголовок крайньої лівої колонки. Ваш вибір програма запам'ятає.

5.2. Стани рядків

Символ	Що означає	Як виглядає
=	Однакові в обох проєктах	Без виділення
<>	Змінено: позиція є в обох проєктах, але відрізняється обсяг, ціна, коефіцієнт, поправка чи назва	Клітинка «Стан» жовта; значення, що відрізняються, виділено жирним; змінена назва — бордовим курсивом
«	Є лише в першому проєкті (в другому видалено)	Клітинка «Стан» рожева
»	Є лише в другому проєкті (додано)	Клітинка «Стан» світло-зелена
<<>>	Перенесено в інше місце кошторису (якщо ввімкнено показ перенесень)	Клітинка «Стан» бузкова; примітка «перенесено в поз. ...»

5.3. Колір відхилень

Від'ємне відхилення — зелене, додатне — бордове. Це лише знак різниці «П1 мінус П2». Колір не оцінює, добре це чи погано: наприклад, зелене відхилення означає, що в другому проєкті значення більше, ніж у першому.

5.4. Підсумки в таблиці

- Після позицій розділу — рядок **«Разом прямих витрат по розділу»**; після кошторису — **«Разом прямих витрат по локальному кошторису»**.
- В кінці — **«Разом по всіх локальних кошторисах»** і загальний **«Підсумок відхилень»** (див. розділ 7).

Підсумки розділів і кошторисів рахуються так само, як у друкованому кошторисі, тому їх можна звірити з паперовим варіантом.

6. Нижня панель: що саме змінилось у вибраній позиції

Станьте на рядок — внизу з'явиться інформація про нього. Вкладки панелі:

Вкладка	Що показує
Інформація	Спершу номер кошторису і номер позиції в обох проєктах. Далі — лише те, що відрізняється : обґрунтування, найменування, поправки, коефіцієнти, кількість, вартість одиниці, загальну вартість, трудовитрати (числа — з відхиленням). Якщо відмінностей немає — «Відмінностей немає». На рядку кошторису додатково показано, які налаштування розрахунку в проєктів різні .
Складові вартості	Із чого складається вартість позиції в П1 і П2 і на скільки відрізняється: всього, заробітна плата, машини, заробітна плата машиністів, матеріали, загальновиробничі витрати, трудовитрати.
Ресурси	Ресурси саме цієї позиції в обох проєктах.

Перейти до позиції в кошторисі. Натисніть правою кнопкою на рядку і виберіть «Перейти до ЛК № ... позиція ...»: відкриється сам кошторис, курсор стане на цю позицію. Для позиції, що є лише в одному проєкті, пункт один; для пари — по одному для кожного проєкту.

7. Підсумок «мінуси і плюси»

Внизу таблиці програма окремо підсумовує зміни **за вартістю і за трудовитратами**:

- скільки позицій мають **від'ємне** відхилення і на яку суму;
- скільки — **додатне** і на яку суму;
- разом**.

Навіщо це потрібно. Кінцева різниця не показує, що саме відбулось усередині. Може бути так: загальна сума майже не змінилась, а насправді двадцять позицій подешевшало і двадцять подорожчало. Підсумок «мінуси і плюси» розкладає різницю на складові, і ви бачите справжню картину, а не лише результат.

Підсумок є по кожному кошторису (якщо кошторисів кілька) і загальний — по всьому проєкту. Відхилення позицій, перенесених з місця на місце, враховуються один раз (див. розділ 8).

8. Переміщені позиції та розділи

Проблема. Якби позицію, яку перенесли з одного розділу в інший, показати як «видалено» і «додано», у підсумку з'явилися б дві великі суми з протилежними знаками, а справжня різниця (якщо вона є) загубилась би. Треба було б самому здогадуватись, що це одна й та сама позиція.

Що робить програма. Вона шукає серед позицій, які є лише в першому проєкті, і позицій, які є лише в другому, однакові — спершу за повним збігом, потім за шифром і одиницею. Знайдену пару показує як **перенесену**.

Як увімкнути

Натисніть правою кнопкою на таблиці і виберіть «Показувати перенесені позиції й розділи». Позначка стоїть, поки ви її не знімете; вибір запам'ятовується.

Як це виглядає

- **На новому місці** позиція порівнюється з першим проєктом: показано справжнє відхилення (нульове, якщо обсяг і ціна не змінилися), і примітка «**перенесено з поз. N П...**».
- **На старому місці** — довідковий рядок з приміткою «**перенесено в поз. N П...**». У підсумок він не входить.
- Так само працює з розділами: розділ, який у другому проєкті стоїть на іншому місці, порівнюється з розділом першого проєкту; примітки «перенесено з місця розділу № ...» і «перенесено на місце розділу № ...».
- Команда «**Перейти до пари перенесення**» (правою кнопкою на рядку зі станом `<<>>`) переводить курсор на другу частину пари.

Про що варто пам'ятати

- Переміщення шукаються **в межах одного кошторису**. Якщо позицію перенесли з одного кошторису в інший, вона покажеться як «лише в першому» і «лише в другому».
- Розділи зіставляються за **однаковою назвою**.
- Якщо в перенесеній позиції одночасно змінили шифр або одиницю виміру, програма вважатиме її новою і видаленою.
- Зміна цієї позначки перебудовує порівняння заново: це нормально, зачекайте кілька секунд.

9. Інструменти для великих кошторисів

9.1. Лише розбіжності

Позначка «**Лише розбіжності**» на панелі ховає все однакове: позиції зі станом «=», розділи й кошториси без змін. Лишаються лише зміни. Номери «№ з/п» не змінюються, тому видно, скільки позицій сховано між сусідніми рядками. Позначка працює лише в порядковому режимі.

9.2. Фільтр

Поле «**Фільтр**» на панелі працює і в порядковому режимі. Введіть одне чи кілька слів через пробіл і натисніть Enter: залишаться лише позиції, у яких **кожне** слово є в найменуванні, одиниці виміру або шифрі (в будь-якому з двох проєктів); регістр літер не важить. Розділи й кошториси, у яких не лишилось жодної позиції, сховано. Видимі розділи й кошториси мають свої підсумки, і вони показують **фактичні суми всього розділу**, а не лише відібраних позицій. Фільтр можна поєднувати з «Лише розбіжності». Щоб зняти фільтр, натисніть кнопку очищення в полі.

Фільтр не впливає на файл Excel: у файл потрапляє повне порівняння.

9.3. Поріг значущості

Копійчані різниці через округлення цін можуть «засмічувати» картину. Щоб їх прибрати: правою кнопкою на таблиці виберіть «**Поріг значущості відхилень...**» і задайте:

- **У грошах** — різниця вартості одиниці й загальної вартості, менша за цю суму, не вважається відхиленням;
- **У відсотках від значення П1** — те саме у відсотках.

Поля поєднуються через **«або»**: різниця вважається незначною, якщо вона менша за суму **або** менша за вказаний відсоток. Відсоток рахується від значення **самої позиції в П1** (окремо для вартості одиниці і для загальної вартості), а не від суми проекту. Тому великий відсоток (наприклад, 90 %) залишає лише різниці, які перевищують 90 % від значення цієї позиції в П1; якщо в П1 значення дорівнює 0, відсотковий поріг до нього не застосовується. Щоб прибрати лише дрібниці, заповніть одне поле (зазвичай у грошах), а друге залиште 0. Значення 0 вимикає поле.

Що поріг робить: прибрав відхилення у **вартості** — у вартості одиниці й у загальній вартості позиції. Таке відхилення не показується і не входить у підсумок «мінуси і плюси». Позиція отримує стан «=» лише тоді, коли в ній більше нічого не відрізняється.

Чого поріг не робить: він не фільтрує **кількість і трудовитрати**. Якщо в позиції відрізняється кількість або трудовитрати, вона лишається в таблиці зі станом «змінено», навіть коли грошового відхилення немає. Також порога немає для позицій, які є лише в одному проекті: вони показуються з повною сумою. Підсумкові рядки розділів і кошторисів показують фактичну різницю. Заданий поріг видно в заголовку блоку «Відхилення».

9.4. Вибір колонок

Колонки вартості одиниці, загальної вартості і трудовитрат можна приховати або показати (див. розділ 5.1).

9.5. Налаштування запам'ятовуються

Режим вкладки, «Лише розбіжності», поріг, показ перенесень і видимі колонки програма запам'ятовує для вас. Наступного разу вікно відкриється так, як ви його налаштували.

9.6. Хід побудови

На великих проектах побудова порівняння займає час. Програма показує хід по кошторисах; на цей час введення заблоковане, щоб дії не виконувались посеред побудови.

10. Налаштування розрахунку: часта причина різниці

Інколи різниця вартості — не в позиціях, а в налаштуваннях розрахунку: інша відстань перевезення, інші ціни, інший тариф. Програма порівнює налаштування обох документів (вкладка «Ціни» властивостей документа) і показує **лише ті, що відрізняються**.

- Станьте на рядок кошторису або «Разом по всіх локальних кошторисах» і відкрийте вкладку «Інформація» внизу.
- Якщо налаштування однакові, буде «Однакові».

У файл Excel потрапляють **усі** налаштування обох проектів окремим аркушем «Налаштування розрахунку»: відмінні значення виділено.

11. Передача результату в Excel

Результат можна зберегти у файл, щоб показати колезі, замовнику або вкласти в експертний висновок.

- Натисніть **«Експорт в MS Excel»** на основній панелі програми або виберіть у списку порівняння пункт **«Порівняти порядково (Excel)»**.
- Аркуш «Об'єми робіт» у файлі будується в тому режимі, який вибрано на вкладці. Для порядкового режиму ім'я файлу за замовчуванням закінчується на **«_порядково»**.
- У файлі: групування кошторисів і розділів (кнопки «+» і «-» ліворуч), **фільтр** за колонкою «Стан» (наприклад, залишити лише «<>»), закріплена шапка, підсумок «мінуси і плюси» і легенда станів.
- Окремий аркуш — «Налаштування розрахунку»: показник, значення в П1 і П2.
- Кольори й стани у файлі збігаються з тими, що на екрані.

12. Типові завдання: що робити

12.1. Перевірити виправлений кошторис після зауважень експертизи

- Додайте до порівняння кошторис до виправлень (П1) і після (П2).
- Відкрийте порівняння, на вкладці «Об'єми робіт» поставте «Лише розбіжності».

- Пройдіть по рядках: «<>» — що змінили; «<<» — що прибрали; «>>» — що додали.
- Для кожної зміни подивіться «Інформацію» внизу: що саме змінилось і на скільки.
- Перевірте, чи є серед змін те, чого не просили виправляти.
- Подивіться підсумок «мінуси і плюси» і збережіть результат в Excel.

12.2. Пояснити замовнику, чому змінилась договірна ціна

- Порівняйте дві редакції договірної ціни.
- На заголовку кошторису відкрийте «Інформацію»: чи не відрізняються налаштування розрахунку (ціни, відстань перевезення).
- Підсумок «мінуси і плюси» покаже, скільки позицій змінилось і в який бік.
- Збережіть файл Excel і додайте до пояснення.

12.3. Знайти, що змінилось у великому кошторисі за хвилини

- Увімкніть «Лише розбіжності».
- Щоб знайти конкретні позиції, введіть слова у поле «Фільтр».
- За потреби задайте поріг значущості, щоб прибрати копійчані різниці.
- У файлі Excel відфільтруйте колонку відхилення загальної вартості за від'ємними або додатними значеннями й відсортуйте її — найбільші зміни будуть угорі.

12.4. Переконатися, що перестановка розділів не змінила вартості

- Увімкніть «Показувати перенесені позиції й розділи».
- Знайдіть рядки зі станом «<<>>».
- Подивіться відхилення пари: якщо воно нульове, зміна лише в порядку; якщо ні — це реальна різниця.

12.5. Порівняти два варіанти з різними цінами

- Порівняйте документи.
- Подивіться «Інформацію» на заголовку кошторису: які налаштування розрахунку різні.
- У «Складових вартості» позиції подивіться, на що вплинула різниця (матеріали, машини тощо).

13. Режим групування: коли він потрібен

Якщо зняти позначку «Порівняти порядково», вкладка «Об'єми робіт» показуватиме **групи**: позиції обох документів з однаковим шифром і одиницею зведено в один рядок, кількість і вартість додано. Цей режим зручний, коли треба порівняти **загальні обсяги за видами робіт** незалежно від того, у якому кошторисі й розділі вони стоять. Він не показує структуру кошторису і переміщення.

Вибраний режим програма запам'ятовує: якщо зняти позначку, вкладка й далі відкриватиметься в режимі групування, поки позначку не поставлять знову.

14. Часті запитання і типові ситуації

Ситуація	Що робити
Не бачу команд «Додати до порівняння» чи «Порівняти документи»	Порівняння входить до модуля ліцензії «Експертиза кошторисів». Зверніться до адміністратора й перевірте склад ліцензії.
Не бачу позначки «Порівняти порядково»	Вона з'являється лише у вікні детального порівняння на вкладці «Об'єми робіт». Відкрийте порівняння кнопкою «Порівняти детально» й перейдіть на цю вкладку.
Немає «Відображати тільки роботи» і «Враховувати ціни»	У порядковому режимі на панелі лишаються лише: поле «Фільтр», позначки «Порівняти порядково» і «Лише розбіжності» та кнопка «Експорт в MS Excel». «Відображати тільки роботи» і «Враховувати ціни» належать до режиму групування і в порядковому режимі не потрібні, тому їх сховано. Щоб повернути їх, зніміть позначку «Порівняти порядково».

Ситуація	Що робити
Фільтр сховав розділ або кошторис	Фільтр залишає лише позиції, у яких є всі введені слова, а розділи й кошториси без таких позицій ховає. Очистіть поле «Фільтр» (кнопка в полі), щоб побачити все.
П1 і П2 помінялись місцями	П1 — документ, позначений раніше в списку. Зніміть позначки і позначте документи в потрібному порядку: спершу база.
Позиція показана як «лише в першому» і «лише в другому», хоча це та сама	Імовірно, змінився шифр або одиниця виміру (позиція перестала збігатися за ключем), або її перенесено в інший кошторис. Якщо перенесено в межах кошторису — увімкніть «Показувати перенесені позиції й розділи».
Стан «<>», а відхилення порожні	Різниця не у вартості: це може бути назва, поправка, коефіцієнти, кількість чи трудовитрати . Також грошове відхилення могло прибрати значення порога. Подивіться вкладку «Інформація»: там видно, що саме відрізняється.
Виставив поріг, а позиції без грошових відхилень лишилися	Поріг прибирає лише відхилення у вартості. Позиція лишається в таблиці, якщо в ній відрізняється кількість або трудовитрати, а також якщо вона є лише в одному проекті. Поля порога діють через «або», а відсоток рахується від значення самої позиції в П1, тому 90 % — дуже великий поріг: залиште одне поле, друге поставте 0.
Кошториси показані як «лише в одному проекті»	Кошториси зіставляються за номером, типом і місцем у структурі. Якщо в одному з проектів номер змінили, кошториси не складуть пару.
Порівняння будується довго	Це нормально для великих проектів: програма обробляє всі кошториси обох документів. Зачекайте; хід видно в вікні прогресу.
Змінили позначку «Показувати перенесення» чи поріг — таблиця перебудовується	Так і має бути: ці налаштування змінюють стани й підсумки, тому порівняння будується заново.
Чи змінює порівняння мої документи?	Ні. Воно лише читає дані й нічого не записує в проекти.
Чи можна внести зміни з одного проекту в інший?	Ні: порівняння лише показує відмінності. Перенесення змін між проектами не підтримується.
Чи збігаються суми з друком?	Підсумки розділів і кошторисів рахуються за формулами друкованого кошторису. Перед першим використанням на важливому проекті звірте кілька підсумків із друком.

15. Коротка пам'ятка

- Додайте два документи до порівняння → позначте (спершу база) → «Порівняти детально» → вкладка «Об'єми робіт».
- Позиція — це шифр плюс одиниця. Усе інше — зміни всередині пари.
- Стани: «=» однакові, «<>» змінено, «<>» лише в першому, «>>» лише в другому, «<<>>» перенесено.
- Відхилення = П1 мінус П2: від'ємне — зелене, додатне — бордове.
- «Лише розбіжності» — побачити тільки зміни; «Фільтр» — знайти позиції за словами; «Поріг значущості» — прибрати копійки.
- «Показувати перенесені позиції й розділи» — знайти пари перенесень; «Перейти до пари перенесення» — перейти між ними.
- Внизу таблиці — «мінуси і плюси»: з чого складається різниця. Внизу екрана — «Інформація»: що саме змінилось.
- «Експорт в MS Excel» — файл з групуванням, фільтром, підсумком і налаштуваннями розрахунку.